Kelan asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle sairausvakuutuslain 2 ja 3 luvun muuttamisesta (HE 237/2022 vp)

Marjukka Turunen
Lainsäädäntöjohtaja

Kela|Fpa

Kela ei kannata esitystä

- Sairausvakuutuslaki täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla tarpeellisen sairaanhoidon kustannuksia – SVL ei leikkausten jälkeen täytä enää alkuperäistä tarkoitustaan.
- Leikkaukset ajoittuvat erityisen huonoon aikaan: sote-palvelut siirtyvät samanaikaisesti hyvinvointialueille ja koronapandemia sekä henkilöstöpula kasvattaneet hoitovelkaa.
- Lakiesitys vaarantaa oikeuden riittäviin terveyspalveluihin ja loukkaa syrjimättömyyskieltoa.
- Korvauksia tulisi päinvastoin nostaa kuin laskea, sairausvakuutuslain mukaiset korvaukset kustannustehokas tapa tukea riittävien terveyspalvelujen saantia.

Korvausjärjestelmän ohjaus- ja valvontavaikutus

- Sairausvakuutuksesta korvataan kattavasti tarpeellista ja hyvän hoitokäytännön mukaista, terveydenhuollon palveluvalikoimaan kuuluvaa hoitoa.
- Korvausjärjestelmä on mahdollistanut yksityisen terveydenhuollon palveluntuottajien valvonnan ja ohjauksen hyvästä hoitokäytännöstä ja turvannut näin myös asiakkaiden etua.
- Korvausjärjestelmä on lisäksi tarjonnut työpaikkakassoille sekä vakuutusyhtiöille ohjausta yhtenäisiin korvauskäytäntöihin.
- Palveluntuottajien valvonta ja korvauskäytännön ohjausvaikutus poistuvat leikkausten myötä.
- Kelan ylläpitämiä tilastoja yksityisen terveydenhuollon antamista hoidosta ei ole enää jatkossa vastaavassa määrin saatavilla.

Esityksen vaikutus toimeenpanoon

- Asiakkaille ja palveluntuottajille uudet korvausperusteet ovat todennäköisesti vaikeaselkoiset ja sairaanhoito- ja matkakorvauksia haetaan väärin perustein
- Taksivälitysyhtiöillä ei ole oikeutta kysyä tarkempaa terveydenhuollon käynnin syytä, joten taksi välitetään ja suorakorvaus myönnetään matkoista, jotka eivät ole korvattavia
- Kelan työmäärä lisääntyy ainakin alkuun lisäselvityspyyntöjen, hylkäävien päätösten ja takaisinperintöjen määrien kasvun vuoksi
- Asiakkaiden ja palveluntuottajien yhteydenotot lisääntyvät
- Viestinnän ja palveluntuottajien ohjeistusta koskevat tehtävät Kelassa lisääntyvät
- Etuusohjeet ja muu ohjeistus tulee päivittää ja etuuskäsittelijät kouluttaa

Sairaanhoitokorvaukset turvaavat riittävien terveyspalveluiden saantia (PL 19 § 3 mom.)

- Korvaukset täydentävät julkista terveydenhuoltoa erityisesti sellaisilla erikoislääketieteen aloilla, joita on huonosti tai ei ollenkaan saatavilla julkisessa terveydenhuollossa
  - Tällaisia ovat esimerkiksi gynekologin ja silmälääkärin palvelut, jotka olivat vuonna 2019 yleisimmin käytettyjä erikoisaloja yksityisessä terveydenhuollossa
- Suurin osa fysioterapiasta tapahtuu yksityissektorilla ja ammatinharjoittajien toimesta julkisen terveydenhuollon lähetteellä
  - Vuonna 2019 fysioterapiaa korvattiin 171 000 saajalle ja yhteensä 1,31 miljoonaa toimenpidettä
  - Fysioterapiaa voidaan myöntää yhden määräyksen perustella jopa 15 kerran sarjakäynnistä, jolloin pienikin sairaanhoitokorvaus voi muodostua vakuutetulle merkitykselliseksi kustannushelpotukseksi ja tukee siten hoitoon pääsyä (15 krt x 60min = korvaus 120e, kotikäyntinä korvaus 180e)
  - Kotona annettavasta fysioterapiasta ei jatkossa korvata, vaikka lääkäri arvioisi sen olevan tarpeellista

Matkakorvaukset turvaavat riittävien terveyspalveluiden saantia (PL 19 § 3 mom.)

- Lisäksi on huomioitava, että asiakkaiden matkojakaan ei korvattaisi niihin yksityisessä terveydenhuollossa annettuihin hoitoihin ja toimenpiteisiin, joita esitetyt säästöt koskevat, vaan nämä matkat jäävät kokonaisuudessaan asiakkaan kustannuksiksi
- Se, että matkoja ei korvata, **voi tosiasiallisesti estää asiakkaan oikeuden saada riittävää ja tarpeellista sairaanhoitoa**

-erityistä merkitystä pienituloisille ja/tai haja-asutusseuduilla asuville, joilla ei julkista liikennettä käytössä

-esim. fysioterapia-asiakkaat tarvitsevat usein taksia terveydentilansa vuoksi, matkojen korvaamattomuus voi muodostaa tosiasiallisen esteen päästä tarpeelliseen hoitoon ja loukkaa siten oikeutta riittäviin terveyspalveluihin

-perustuslakivaliokunnan lausuntojen mukaan **sairausvakuutuslain mukaiset matkakustannukset eivät suuruutensa takia saa siirtää tarpeellisia terveyspalveluita niitä tarvitsevien tavoittamattomiin**

Esitys lisää eriarvoisuutta (PL 6 §)

- Matkojen korvaamattomuus syrjii haja-asutusseuduilla asuvia henkilöitä ilman hyväksyttävää syytä ja loukkaa siten syrjimättömyyskieltoa, **jokaisen tulee päästä tarpeelliseen hoitoon asuinpaikastaan riippumatta**
- Leikkaukset asettavat vakuutetut yleisesti eriarvoiseen asemaan terveydentilan perusteella, kun jatkossa ainoastaan suun- ja mielenterveyden sairauksien tutkimus- ja hoitotoimenpiteet ovat korvattavia
- Lakia rajat ylittävästä terveydenhuollosta ollaan uudistamassa samanaikaisesti

-Esitetty uusi korvausmalli on omiaan lisäämään entisestään eriarvoisuutta pieni- ja suurituloisten sekä Suomen rajojen läheisyydessä asuvien sekä haja-asutusseuduilla asuvien välille

- **Esitys tulee lähettää em. perusteilla perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi**

Kiitos!

Marjukka Turunen
Lainsäädännön kehittämisjohtaja

Kela|Fpa